

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 614.9+637.54

**НАЛЕЖНЕ ПОВОДЖЕННЯ У ПЕРЕДЗАБІЙНИЙ ПЕРІОД ЯК
ЧИННИК ВИРОБНИЦТВА ЯКІСНОГО М'ЯСА ПТИЦІ**

Вербицький С.Б., кандидат технічних наук

Войцехівська Л.І., кандидат технічних наук

Пацера Н.М.

Інститут продовольчих ресурсів НААН, м. Київ

Практика сучасного промислового птахівництва показує, що дуже ймовірними є травми живих птахів та механічні пошкодження тушок під час здійснення початкових операцій переробки, тобто відлову, завантаження до транспортної тари, транспортування та вивантаження у місці забою, навішування птахів на конвеєр переробки тощо. Неналежне виконання зазначених операцій спричиняє надмірну жорсткість м'яса, невластивий колір тушок птиці, або їх частин, побитості, переломи кісток, появу згустків крові та наявність інших вад. За відомостями доктора ветеринарних наук, професора О.М. Якубчак, наявність вад на тушці птиці спричиняє відчутні економічні втрати птахопереробних підприємств: лише через зниження сортності тушок бройлерів збитки виробника складають від 12 % до 15 %. Усунення дефектів вимагає залучення додаткових працівників, а видалення пошкоджених фрагментів тушок призводить до втрат цінної білкової сировини й обмежує використання продукції через її неналежний вигляд.

Часто якість виконання операцій, які передують забою (обмеження у кормі, відлов, розташування у клітках, транспортування та розвантаження), а також під час навішування, знерушення, забою, ошпарювання, обскубування, патрання, охолодження та перероблення птиці, суттєвіше впливають на інтегровану якість м'яса, ніж режими й умови утримання та годівлі сільськогосподарської птиці. При ручному завантаженні зазнають травм до чверті перероблюваних курчат-бройлерів – див. рисунок. У разі механізованого транспортування птиці в контейнерах є ймовірність травмування птахів у процесі перевезення та вивантаження контейнерів, позиціонованих у нахиленому стані, з яких птиця випадає і часто травмується. Небезпечним, у сенсі ймовірності травмування, є також процес ручного навішування птахів на конвеєр переробки. Оскільки критичним щодо обмеження травматизму забійних птахів на початкових операціях переробки, є людський фактор, ефективне навчання персоналу та контроль за його діями можуть позитивним чином вплинути на якість тушок.

Суттєвими щодо якості продукowanego м'яса птиці є короткотермінові передзабійні чинники впливу на птахів впродовж останньої доби їх життя. До зазначених чинників можна віднести опорожнення птахів від води і корму, відлов, транспортування до 2 год., утримання на птахопереробному підприємстві, вивантаження та фіксацію на підвісному шляху перероблення. Згадане опорожнення практикують для забезпечення належних санітарно-гігієнічних умов забою та уникнення контамінації тушок вмістом кишечника, який вилучають при патранні. Рекомендовано курчат-бройлерів витримувати впродовж 8–12 год., індиків – впродовж 6–12 год. У разі недостатньо тривалої витримування (курчат-бройлерів – впродовж 6–7 год., індиків – впродовж 4–5 год.), збільшується небезпека пошкодження кишечника або витікання його вмісту всередину тушки при її патранні. Надміру тривала витримка (понад 13–14 год.) спричиняє зменшення міцності кишок та підвищує ризик контамінації тушки жовчю через розрив збільшеного жовчного міхура, тобто також є шкідливою.

Суттєво зростає ризик травмуванні у разі неналежного поводження в з великими важкими птахами, якими є індики. У настановах Університету штату Пенсільванія в рамках «Програми забезпечення якості при перевезенні та переробці птиці» зазначається, що в процесі промислового вирощування індиків слід, насамперед, аналізувати особливості птахівничого приміщення, його планування та залучених технічних засобів – наприклад залученої для створення мікроклімату в пташнику системи вентилявання повітря. Ще одним моментом, який необхідно врахувати, є час доби, на який заплановано збирання та транспортування індиків, а також погодні умови. Температура, вологість, наявність опадів можуть змусити вжити додаткових заходів з метою дотримання комфортних умов для птиці, що транспортується. Принциповими параметрами при плануванні перевезення індиків є їх розміри та маса, а також розміри транспортних кліток або контейнерів, оскільки ці дані дають змогу визначити потрібну кількість одиниць транспортної тари.

Перед початком відлову доцільно приглушити світло – індики менше лопотітимуть крилами та здійматимуть пил. Поганяти птахів слід невеликими групами, неспішно та у однаковому темпі, проте час від часу зупиняючись. Не слід допускати, щоб індики стрибали один на одного, оскільки це може спричинити травми, зокрема подряпини на спині. Великий розмір та значна маса цих птахів зумовлюють їх схильність зазнавати стресу при переміщенні на значну відстань за занадто великої швидкості. Для того, щоб зганяти індиків, використовують прапорці (тканина або пластиковий пакет на держаку), що за формою нагадують хижаків – яструбів. Зганяти індиків до місця завантаження допомагає рухома загорода, яку поступово пересувають у бік поста завантаження. Можна злегка підштовхувати птахів до поста завантаження, не завдаючи при цьому ударів. У разі необхідності, індиків переносять, тримаючи ногу в одній руці, а протилежне крило біля плеча – в іншій. Не слід переносити індиків, тримаючи їх тільки за шию або тільки за крила. Якщо птахів завантажують до транспортної тари вручну, їх беруть за нижню частину шиї та за хвіст, та акуратно спрямовують до кліток.